

De humanitaire gevolgen van een kernoorlog

Door: Hans van Iterson en Bert Sweerts

Op maandagmiddag 23 september trokken wij naar het Brabantse Rucphen (in de buurt van Roosendaal). Aldaar werd, voor het eerst in Nederland, de tentoonstelling *De gevolgen van de atoombommen op Hiroshima en Nagasaki* geopend.

Burgemeester Marjolein van der Meer sprak een welkomswoord en vertelde waarom de dreigende aanwezigheid van kernwapens op deze wereld ook haar verontrust. Een burgemeester staat immers garant voor de veiligheid van haar burgers, het nieuws over de vernieuwing van de Amerikaanse kernwapens op vliegbasis Volkel vormt daarbij een bericht die de verontrusting alleen maar vergroot.

De inleiding die *Mayors for Peace*-campaigner en NVMP-bestuurslid Bert Sweerts daarna gaf vindt u hieronder. Het publiek luisterde ademloos en in de aansluitende discussie bleek een brede belangstelling voor het onderwerp te bestaan.

Mevrouw de burgemeester,
Dames en heren,

5.000 burgemeesters van over de gehele wereld die de opdracht geven een tentoonstelling samen te stellen over de gevolgen van slechts twee bommen, afgeworpen door

Amerikanen in augustus 1945 boven twee steden in Japan.

5.000 burgemeesters. Wie zijn zij? De burgemeesters van Hiroshima en Nagasaki, vanzelfsprekend,

maar natuurlijk ook de burgemeesters van de steden die nog altijd de littekens tonen van vroegere oorlogen: monumenten, musea, begraafplaatsen, zoals Ieper, in 1915 proeftuin van chloorgas en mosterdgas, 500.000 soldaten kwamen om, Rotterdam, gebombardeerd door de Duitsers in mei 1940, Coventry, in november 1940, Hamburg, gebombardeerd door de Britten in 1943, 1945 Dresden, het stenen bruidsbed.

Het geweld kent een lange, internationale geschiedenis en talloos zijn de slachtoffers. Bij de overwinnaars zo goed als bij de overwonnenen. Doden, gewonden, getraumatiseerden, voor het leven verminkten, kinderen zonder ouders, ouders met mismaakte nakomelingen, vluchtelingen, suïcides bij veteranen.

Slachtoffers van vandaag zijn de daders van morgen. En omgekeerd. 5.000 burgemeesters. Daaronder ook Rucphen. Onbeduidend naast al die bekende steden? Nee, niet als je weet dat er nog minstens vierduizend andere kleine gemeenten zijn wereldwijd waarvan u en ik nog nooit gehoord hebben: op de Seychellen, in Ivoorkust, Brazilië, Japan, de Verenigde Staten, op de Filipijnen, in Polen, Rusland, Australië. Burgemeesters uit alle werelddelen, van kernwapenstaten en niet-kernwapenstaten.

Burgemeesters zijn geen geopolitieke of diplomatieke of militaire factor, maar zijn wel ieder afzonderlijk belast met de zorg voor de veiligheid van hun burgers. Veiligheid waarvoor ze, ik hoef maar te verwijzen naar gemeentelijke rampenplannen, ook van hun omgeving afhankelijk zijn. Door hun getal en hun de naties overstijgende coalitie als Burgemeesters voor Vrede doen zij een dwingend moreel appel op de politiek, op de diplomatie, op militairen en op de bevolking om kernwapens uit te bannen.

Waarom richten de *Mayors for peace* zich

juist op de uitbanning van kernwapens?

Er is toch waarachtig voldoende ander leed op de wereld, dat nog actueler lijkt ook en in ieder geval zichtbaarder is.

De nu bijna tachtigjarige Amartya Sen, een Indiase filosoof en econoom, kreeg in 1998 de Nobelprijs voor economie. Hij zegt, in citeer hem niet letterlijk, 'Je kunt streven naar een wereld die in alle opzichten rechtvaardig is, maar dat is onhaalbaar. Het is beter de ergste onrechtvaardigheid te bestrijden en daarvan een topprioriteit te maken.'

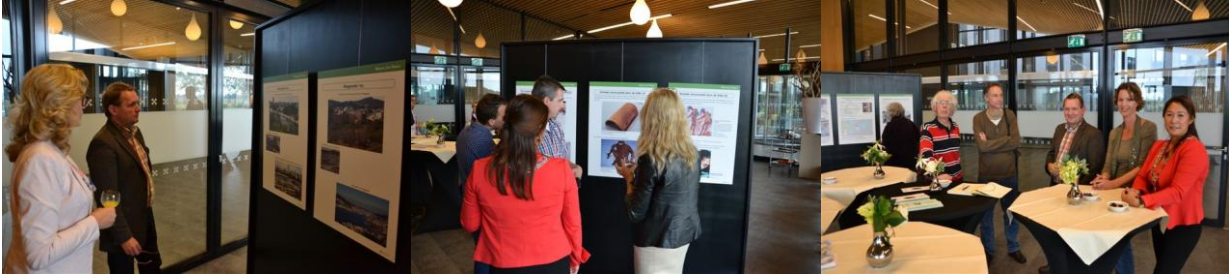
Uitbanning van kernwapens als topprioriteit. Waarom?

Omdat kernwapens de enige massavernietigingswapens zijn waarvan het verbod nog niet in een verdrag geregeld is. Dat geldt wel voor biologische wapens, voor clustermunitie, voor chemische wapens, voor landmijnen, voor de internationale wapenhandel. Niet dat een verdrag alle ellende voorkomt – het verdrag tegen chemische wapens illustreert dat pijnlijk - maar het is een begin. Een absoluut noodzakelijk begin.

Uitbanning van kernwapens als topprioriteit, omdat er tot op de dag van vandaag duizenden binnen vijftien minuten gelanceerd kunnen worden.

De onderhandelingen om tot zo'n verdrag tegen kernwapens te komen, slepen zich al tientallen jaren voort, Allerlei invalshoeken komen aan de orde: de wederzijds gegarandeerde vernietiging, leugenachtig en misleidend omschreven als machtsevenwicht, de controleerbaarheid, de zorg dat kernwapens in verkeerde handen kunnen komen, maar niet aan de orde komen de humanitaire gevolgen van gelanceerde kernwapens. Intussen is het aantal kernwapenstaten alleen maar toegenomen, wil geen enkele kernwapenstaat zijn arsenaal opgeven en gaat de modernisering onverminderd voort. Over de modernisering van de Amerikaanse kernwapens in Volkel bleek kort geleden al in 2010 in het geheim overeenstemming te zijn bereikt. Alsof wij er niet toe doen. De humanitaire gevolgen van een zelfs onopzettelijk ontplofte kernbom lijken geen rol te spelen.

Noorwegen heeft begin dit jaar voor een andere benadering gekozen. Op een internationale conferentie in maart werden de humanitaire gevolgen centraal gesteld. Daar waren de stemmen van de nog levende slachtoffers te horen, van de overlevenden van de atoombom, de hibakusja's. Daar klonken de waarschuwingen van het Internationale Rode Kruis, de verklaringen van de medische wereld dat humanitaire hulp in een kernoorlog onmogelijk zal zijn.

Het is nu Vredesweek 2013. De internationale organisatie van artsen voor de preventie van een kernoorlog kwam in 1980 tot stand, midden in de Koude Oorlog, op initiatief van een Russische en een Amerikaanse arts. Bij de oprichting was een jonge journalist aanwezig, Tadatoshi Akiba. Als latere burgemeester van Hiroshima en burgemeester van Vrede begreep hij dat gezondheidswerkers en publieke ambtsdragers een zelfde verantwoordelijkheid dragen of willen dragen om burgers te beschermen. Die langlopende internationale samenwerking krijgt in Nederland gestalte doordat de organisatie 'Gezondheidszorg en Vredesvraagstukken' het secretariaat voert van Burgemeesters voor Vrede.

Burgemeester van Rucphen Marjolein van der Meer Mohr samen met Mayors for peace-campaigners Bert Sweerts en Hans van Iterson

Als je je inzet voor de vrede, moet je een lange adem hebben. Als je je inzet voor de vrede, doe je dat niet om erger te voorkomen maar om het ergste te voorkomen. Want in een oorlog gaat het altijd van kwaad tot erger. Als je je inzet voor de vrede, heb je bondgenoten nodig

om het vol te houden, mensen die net als jij het perspectief op een humane samenleving voor alle volkeren op aarde niet op willen geven. Zoek die bondgenoten. Als je je inzet voor de vrede, heb je niet eens de garantie dat je de strijd zult winnen. Maar het is de enige mogelijkheid om mens te zijn en mens te blijven. Want het alternatief kennen we: we zien het dagelijks om ons heen. En tot welke verschrikkingen dat al heeft geleid en opnieuw kan leiden, ziet u in de tentoonstelling. Gebruik de tijd, zolang het nog kan.

www.nvmp.org

www.mayorsforpeace.org